

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre 2 kor. Egészévre 8 kor.
Fél évre 4 „ Egyes szám ára 20 fillér

Felelős szerkesztő:

ZÁDORY KÁROLY.

Laptulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrosény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivataltól, a cizimendők. — Hirdetések, valamint nyitóléti közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Járásunk főszolgabírája.

Tíz év óta áll galaczi Buda Károly a petrosényi járás kormányzata élén.

A közigazgatásnak, széles körre terjedő fontos ágazatát utalja a törvény a főszolgabírói teendői közé s oly feladatokat ruház rá, melyeknek teljesítése a munkabíró egyéniségeivel párosult tapintatosságát s odaadó, ernyedetlen buzgalmit igényli.

Buda Károly, tíz évi működése alatt a viszonyokhoz mért céltudatos alkalmazkodással s ily értelemben teljesítő főszolgabírói állásával járó nehéz tisztét.

A járás kormányzása, mindenütt nagy felelősséggel járó kötelességet ró a főszolgabíróra, de az itteni sajátos viszonyok, felette megnehezítik ezen kötelesség teljesítését.

Az ország, sőt a kontinens minden részéből idevándorolt egyének személyi és jogviszonya a közigazgatási intézkedéseknek annyi különleges eseteit teszi elutasíthatatlanná, hogy az állami és törvényhatósági közigazgatás közvetítéstől eltekintve, már azok megfelelő ellátása is terhes feladat.

Tudvalevőleg a főszolgabírói intézkedési körébe futnak össze a járásnak köztekteteket érintő, legvitalisabb érdekszámai. A főszolgabíró jó indulata, buzgalma, szakértelme; a közvetlenül alárendelt községek boldogulásának leghatékonyabb emeltyűje. Es Buda Károly így fogta fel szép tisztét s ezen tudattól vezéreltetve működik egy évtized óta, járása anyagi jólétének, kulturális haladásának előmozdításán.

A mai napon, névünnepe alkalmából, az ez-

zel összeeső, jubiláris évfordulót örömmel ragadja meg e járás közönsége s nagyra becsülésének, benső ragaszkodásának kifejezést adva, szívből üdvözlí őt, szeretetének, kiváló tiszteletének halásan elismert méltó letéteményezését.

Tíz év a közszolgálat terén egy emberi életben számot tevő időszak; oly nehéz viszonyok között azonban, melyek itt fenforognak, hatványozott mérvben érdemül róható fel, ha a politikai járás kormányzatával annyira kivívja valaki a közmegelegedést, mint Buda Károly, a ki ezen vegyes-vallású, annyi nyelvet beszélő és különböző nemzetiségű vidéken, tíz év óta a törvény rendelkezésének böles és igazságos alkalmazása a járás adminisztracionális ügyeinek tapintatos vezetése mellett, hazafias missziót is teljesített a magyarnemzeti eszme terjesztése érdekében.

Tapintatos, — előkelő, — finom modora, szintén nagyban hozzájárult, hogy a közbeesülés s az általános megelegedés érzete hatja át e járás közönséget. Részünkről, jól eső örömmel adunk kifejezést azon szerencsekívánatunknak, melyet a mai napon Buda Károly névünnepe és tízévi főszolgabírói működésének évfordulója alkalmából e járás értelmisége osztatlan érzülettel tolmácsoland.

A szerénység, mely derék főszolgabíróknak annyi nemes tulajdonsága mellett egyik fő-jellemvonása: — kitérni vágy az ünnepeltetés elől; de a köteles elismerés, melylyel e járás közönsége nagyérdemű főnökének tartozik, — felkéri őt s ünnepélyes kifejezésre juttatja azon nagyra-becsülést, melyre a jubilans rászolgált.

Az ipartestület közgyűlése.

Folyó hó 21-én tartotta a „Petrosényi és Járasi Ipartestület” negyedik évi közgyűlést, miután a tagok a két héttel előbbre, egybehívott közgyűlésen oly kevesen jelentek meg, hogy az alapszabályok értelmében érdemleges határozatot hozni nem lehetett.

Délután 3 órakor nyitotta meg Joánovics János elnök az évi rendes közgyűlést s a tagok szívélyes üdvözlése után kérte az évi jelentés előterjesztését, mire Hejas József titkár felolvasta a következő jelentést:

Igen tisztelt Közgyűlés!

A „Petrosényi és Járasi Ipartestület” ma negyedik évi közgyűlést tartja.

Örömmel jelezhetjük, hogy testületünk a lefolyt évben is bizonyosságot tett életképességéről s arról, hogy feladatának tudatában és a saját hatáskörében minden irányban céltudatos tevékenységet fejtett ki.

Csak röviden vázolhatjuk ama mozzanatokat, melyek működésünkre világot vetnek.

Mindenek előtt ki kell emelnünk, hogy szeretett Magyar hazánk eme határpontján a nemzeti eszme terjesztése szempontjából missziót kell teljesítenünk és a testület hazafias magatartásával, ténykedésével s minden intézkedésével ennek a múlt évben is bizonyítottá adta.

Koszorút helyeztünk Aradon a szabadság dísző vértanúinak emlékoszlopára a 13 mártír hős halálával, kiemelt vérével megszentelt Golgóthán. Áldoztunk ezzel a honszeretet oltárán a hazafiságnak, melynek szent ígét s áldásos eszméit terjeszteni honfiai tisztünk és kötelességünk. Szerényen, észrevétlenül, de a nemes cselekedet átátva munkálkodtunk a hon területén.

Tudjuk jól, hogy boni iparunk még fejletlen, de azt is tudjuk, hogy ennek oka nem az értelem, akarat és erőfeszítés hiányában, hanem a letűnt századok szomorú viszonyaiban keresendő.

Az iparérdekek előmozdítása, századok mulasztása-

„Petrosény és Vidéke” tárczája.

Az ellopott éjjeli ór.

Vidáman mulatott a nagyszöllősi fiatalság a vendéglőben két barátjakkal, kik elfelejtettek haza szánakzni Tisza Ujlakra.

A cigány huzta, a dal hangosabb és hangosabbá fokozódott, a pohár csegett és így a jó kedv magas fokra hajtott.

— Nekünk menni kell, mondá az egyik t. ujlaki fiatal ember. Mi megisszuk a szent János áldását, azután szánakozunk haza.

És úgy is tettek.

A város vége felé világosságot láttak. Gondolták, vagy talán tudták, hogy ott kapnak az utra egy kis gyomor melegítőt, tehát betértek.

A koresma szobában egy hatalmas alak ült a zöldasztal végénél, dárdája a falhoz volt támasztva. Konyakot kért a két fiatal úr.

A koresmáros sajnálkozással jelentette ki, hogy azzal nem szolgálhat. Megelegedtek tehát a koresmáros által ajánlott barack-palinkával.

— A barack-palinkát ajánlhatom az uraknak, kintün, én is azt iszom.

— Hát kicsoda maga? — kérde egy fiatal úr, a zöldasztal végénél ülő hatalmas alakot.

— Én volnék a helybeli bakter, vigyázok az egész városra és az én tudom nélkül, télen esti 7 órától, reggeli 6 óráig, nyáron pedig esti 9 órától hajnali 4

óráig nem szabad semminek sem történni s ezért szépen instálom az urakat, mert hát látván, hogy tisztességes szándékú emberek, mondják meg, hogy kicsodák és mi járatban vannak. —

— Én sóhivatalnok vagyok Ujlakon, — mondá a királyi alügyész.

— Én meg, adótárnok vagyok ugyanott —, mondá a segédtanfelügyelő.

— Szép, szép, no hát üljenek le egy kicsit ide mellém, mondá az éjjeli ór.

A két fiatal embernek tetszett az éjjeli ór nyájaszkodása s letelepedtek: ok is a zöld asztal mellé, és koczszingattak a barátságos bakterrel, a kin meglátszott, hogy nem csak melegedni tért be a koresmába.

— Na öreg, igyék egy kis szíverősítőt velünk.

— Szívesen, ha az urak megfizetnek.

És ittanak addig-addig, még az éjjeliór igazán s alaposan beruggott. Ekkor kihívták, s befektették a szánakába és magukkal vitték.

Tisza-Ujlakon, a sóraktár-épület előtt letették. Odáig kijózanodott annyira-mennyire és csak úgy gondolemra elkezdte kiabálni: »Éjfélután három óra:»

»Dicsértessék Egek-ura.»

A t. ujlaki éjjeliór az ismeretlen hang hallatára oda sietett s kérdőre vonta az öreget, hogy mi jözon avatkozik az ő hivatalába, mikor itt neki van jussa kikialtani, hogy: hányat ütött az óra.

— Már édes öcsém, fogd be a pofádat, különben baj lesz.

— Micsoda! még kendnek áll felebb, hát nem tudja ki vagyok én?

— Nem tudom öcsém, hogy ki vagy, de azt tudom, hogy én az idevaló éjjeli ór vagyok.

— Kend?

— Én hát.

— Hát akkor ki vagyok én, hiszen Ujlakon én volnék a bakter.

— Ott lehetsz, de itt Szöllősen én vagyok.

— Itt... Szöllősen? Hát elment kendnek a sütni valója? Hiszen ez itt Ujlak.

— Az apádat tedd belöndd.

— Hogy meri kend beleártani magát az én hivatalomba?

— Már édes öcsém, vagy elmentek nálad hazulról, vagy engem akarsz lövartenni, hiszen nézd, itt van a nagyszöllősi vármegyebáza.

— Ez bizony a tiszta-ujlaki sóhivatal.

— Csakugyan. No, lám, De hát akkor hogyan jöttem én ide?

— Azt már kendnek kell tudni.

— Dehogy tudom, — dehogy tudom, de azt tapasztalom, hogy itt vagyok. Hány óra?

— Negyed negyre.

— No, akkor sietek, még az öt órát elkülfőt Szöllősen s aztán lepihenek.

— Ha addig lökhezzel kend kutyaforsponon, akkor jól fog esni a pihenés.

— Már peddig én így teszek, mert tudom, hogy mi a hivatalbeli kötelességem.

A két fiatal úr az átelleni vendéglő nyitott ablakból jót nevetett a sikerült tréfán, sőt azt is meglelték, hogy az, elesempészelt éjjeli ór után üres szánt, meleg bort és bundát küldtek s a kocsis T.-Ujlak szélső házána utolerte s felhívta a szánra, csakhogy maga ne legyen.

nak pótlása, ma már nemzeti közakarát, minek megvalósításához csekély erőnkkel mi is hozzájárulunk. Közrehatásunknak bizonyosságként jelezhetjük, hogy testületünk a múlt évben képviselve volt, kiküldöttei által részt vett a békés-esabai előkészítő s a kolozsvári országos iparos közgyűlésen.

Örömmel jelenthetjük azt is, hogy a b.-esabai és kolozsvári iparos gyűléseknek már is meg van az eredménye, mert a m. kir. kereskedelmi minster ur önmagáért, a kis iparosok kívánságát méltányolva, munkába vettette az ipartörvény módosítását s az rövid idő alatt elkészül.

Másfelől pedig a kisiparosok érdekében számos oly intézkedést tett, a melyek az iparosok jólétét előmozdították, ezeken kívül az ipartestületeket is nagyobb hatáskörrel kívánja felruházni. Segíti őt ezen szép és üdvös munkájában az ő nemes lelkű neje, a ki a hazai ipar pártolásában jár elől jó példával és felhívta erre Magyarországon összes hölgyeit.

Van e két nemes ipar barátán kívül egy harmadik nemesen gondolkodó hazafi és iparbarát, ez Magyar Mihály a kolozsvárt megjelenő „Ellenzék” című lapszerkesztője, a ki zászlójára írta, hogy: „Pártoljuk a hazai ipart és termelést!”

S felhívta a Magyar nemzetet, hogy szükségleteiket csak hazai iparosok és kereskedőktől t. i. hazai gyártmány és hazai terményből szerezzék be.

Ezen szép eszmének pár nap alatt ezer meg ezer pártolója akadt és folytonosan jelentkeznek aláírók, a kik nyilatkoznak arra nézve, hogy örömmel csatlakoznak a hazai ipar és termelés támogatásához.

Minek eredménye az lett, hogy az ország minden részében minden jóra való kereskedő már hazai posztó neműek, kalapok, szepességi lenvásznak, asztalneműek, szőnyegek stb.-vel rendezik be üzleteiket, hogy a hazai ipart pártoló nagy közönség megtalálja szükségleteit.

A hazai s így a helyi sajtó is az iparpártolás érdekében üdvös akeziót fejt ki.

Testületünk a lefolyt évben is mulatságokat rendezett mi által pénztárát 69 frt 59 krral gyarapította. Tagjainak száma 25-tel szaporodott 11-el apadt s az év végén 156 tag volt.

Felvételt 33 tanonc s ezek után befizettetett 49 frt 50 kr.

Felszabadult 14 tanonc, kik után 43 frt jövedelme volt a testületnek.

Gyarapodott a testület könyvtára két szép művel t. i. a Magyar nemzet Története, és a Pallas nagy Lexikonnal.

Testületünk vagyona kitesz:

1. Ingóságokban — — —	2400 kor.
2. Készpénzben gyűmölcsözöleg elhelyezve — — —	680 „
3. Készpénz maradvány 1899 évről — — —	36 „ 44 fill.
4. A tagoknál lévő hátralékokban — — —	900 „

Összesen: 4016 kor. 44 fill.

S így mérlegszámlánk az 1899-ik év végével 4016 korona 44 fillért tüntet fel, mi által beigazoltunk látszik, hogy testületünknek jövője van.

Az ügykezelést illetőleg jelentjük, hogy az érkezett s elintéztett ügyek száma 166.

Mesterek és segédek között előfordult 20 esetben döntött az ipartestület a törvény korlátai között gyakorolt intézkedésével.

Ezekben van szerencsénk a lefolyt évről jelentésünket előterjeszteni, kérjük azt tudomásul venni és a felmentvényt megadni.

Héjas József,

ip. test. titkár.

Joanovics János,

elnök.

A jelentést közhelyesséssel tudomásul vette a közgyűlés.

Ezután Joanovics János ipartestületi elnök a maga és az összes előjáróság nevében bejelentette állásukról való lemondásukat.

A közgyűlés egyhangulag köszönetet szavazott az elnöknek és az előjáróságnak odaadó, buzgó működésükért.

Majd közfelkiáltással elnökké ismét megválasztott Joanovics János.

Beadatott összesen 33 szavazat, ebből kapott:

Schwem József 33, Janik Gáspár 33, Földeáky József 22, Guld József 25, Steiner Salamon 33, Kohn Lázár 33, Figuli Antal 28, Opra János 32, Kozák Gy. 33, Eder Ottó 33, Balázs János 32, Bányai József 33, Koczander Izsák 33, Selmidt Ede 25, Roth Ede 33, Krefly Mátyas 33. szavazatot kaptak kik, mint legtöbb szavazatot nyertek, előjárósági tagoknak megválasztottak.

Pénztárnoknak megválasztott Krausz József 33 szavazattal.

Számvevőknek: Sárossy József, Roth Frigyes és Schäfer Mihály 33-33 szavazattal választották meg.

Az évi zárszámadás és a vagyon mérleg beterjesztése és megvizsgálása után a közgyűlés megadta a felmentvényt és elnök — egyéb tárgy nem lévén — az ülést bezárta.

UJDONSÁGOK.

— **Jubileum.** Járásunk szeretve tisztelt főszolgabírója galaccai Buda Károly mai névünnepe s tíz évi főszolgabírói működésének jubileuma alkalmából a petrosényi járás jegyzői kara emléktárgyat fog átnyújtani az ünnepeltnek s 11 órakor a Prokopp-féle vendéglőben villás reggelinél gyűlnék össze a tisztelgők. A jubileumról lapunk főhelyén emlékezzünk meg.

— **Személyi hir.** Baresay Béla kir. anyakönyvi felügyelő, e hét folyamán Petrosényben és a petrosényi járásban, az állami anyakönyvvezetés felülvizsgálatát, teljesítette. A legapróbb részletekig mindenütt tüzetesen bámulatosan szakértelemmel párosult kitartással megvizsgált mindent, mi az anyakönyvvezetésre vonatkozik s mindenütt jegyzőkönyvet vett fel, melyben alapos észrevételei foglaltak.

— **Áthelyezés.** A m. á. v. petrosényi osztálymérnökségénél 6 év óta működő Kovács Imre mérnök innen az aradi üzletvezetőséghez áthelyeztetett. Habár ez kitüntetés s előléptetés és így örömmel tesszünk róla említést, még is sajnáljuk, hogy társaságunknak egy közbeesülés és közszeretnek örvendő intelligens tagja körünkől eltávozik. Szakértelemmel párosult hivatás-szerű működéséről érdemleges bírálat az a kitüntetés, melyben felsőbbre legutóbb részesíté s behívta Aradra, hogy az ott fogantatandó nagyarányú építkezéseknél érvényesítse kiváló szakismeretét. A piskii-petrosényi vonalszakasz, hol eddig 6 év óta fáradhatlan buzgalommal és sikeresen működött, mondhatni a legnehezebb egy vasuti mérnökre nézve az egész országban s Kovács Imre derekasan helytállott itt s bizonyára meg fog felelni a szélesebb működési körben is a hozzá kötött várakozásnak. Csak az a kár, hogy körünkől távozik.

— **Kinevezés.** A dévai áll. reál-főiskolához Méro István helyére, Szirtes Heinrich nagykanizsai polg. iskolai rajztanár neveztetett ki.

— **Elismerés vármegyénk kir. tanfelügyelőjének.** Az EMKE igazgató választmányának Kolozsvárt, f. hó 13-án tartott közgyűlése egyhangulag és lelkesedéssel kimondta, hogy Réthi Lajos hunyadmegyei kir. tanfelügyelő irányában a legteljesebb rokonszenvvel, tisztelettel és nagyrabecsüléssel viseltetik, azon körülmények és önfeláldozó munkásságáért, melylyel Hunyadvármegyében a magyar állameszmét és testvéries egyetértést 27 éven keresztül szolgálta.

— **Növendékek színi előadása.** Említettük lapunk legutóbbi számában, hogy a szt. Ferenczrendi nővérek petrosényi zardaiskolájában, jövő február hó 3-án és 4-én a jeles tan- és nevelő intézet növendékei színi előadást tartanak s előadják I. Ernesztina és Zelma, vagy a testvéri szeretet. Színmű 4 felv. II. Komikus Duet. III. Posiusz doktor és szolgája, érdekfeszítő szindarabokat. Az eddig is már nyilvánult érdeklődésből ítélve a mind két napon d. u. 5 órakor kezdődő előadások nagyszámú közönség előtt folynak le. Ismételtelen felemlítjük, hogy a belépőjegyek előre is válthatók a tiszt. nővéreknél, kik külön meghívókat nem küldenek, hanem ezuton kéri az intelligens közönséget a jótékony cselekedet s erkölcsi támogatására.

— **Az iparosok dalköre** f. hó 21-én megalakult. Eddig 28 működő tag jelentkezett, kik a dalárdában érvényesíthető jó hanggal rendelkeznek. A működő tagok száma még szaporodni fog. Az az ügyszeret és lelkesedés, melylyel a dalárda eszméje az iparosok, de különösen a közreműködők által felkaroltatott, garanciát nyújt arra nézve, hogy ezt a nemes törekvést siker koronázza. Bruckner Frigyes tanító elvállalta, hogy a dalokat négy hangra betanítja, minden díj nélkül. A tanulás jövő február hó 3-án esti 8 órakor veszi kezdetét a társulati iskolában, s a tagok a karvezetvel együtt fogják meghatározni, hogy mely napokon s hetenként hányszor tartatnak a próbák.

— **A növendékek színi előadásában** szereplők névsorát mult számunkban közöltük s abból Guld Róza és Schwemhammer Olga neve — hibánkon kívül — kimaradt.

— **Sorshuzás.** Letűntek azok idők, midőn az egész falu apraja nagyja, ifja, — véne, sóvároga leste a sorshuzás eredményét s ha a bánatos hajadon a kapufához támasztva fejét, keservesen könyezve énekelte hogy: „az én babám sorsot húzott feketét; nagy le-

vélre fel is irták a nevét”, az egész falu részvétellel osztozott szomorúságában. Esemény számba ment, ha egy-két legényt olykor-olykor besoroztak katonának, mindenki sajnálkozva gondolt rá, mint olyanra, kit a család. — barát — és szerető, örökre elveszített. Más volt akkor a katonai szolgálat, mások voltak a viszonyok. Ma már a fölött sajnálkozunk; a ki nem válik be katonának. Most ugy szól a dal hogy: „marad itthon kettő, három nyomorult; rátok lányok, még az ég is beborult.” Nem is igen érdeklődnek most a sorshuzás iránt. Ezt bizonyítja azon körülmény is, hogy f. hó 25-én a petrosényi járás 179 újonca és a 265 itt sorozandó idegen hadköteles közül, egyetlenegy sem jelent meg sorsot húzni és így hivatalból ejtetett az meg.

— **Három jó madár.** Szép esendesen mulatoztak jó bor mellett mult vasárnap délután a Tutte-féle vendéglőben. Többnyire bányászok voltak s némelyek együtt töltötték ott nejeikkel az időt, miként ez már szokás itt Petrosényben fizetésekor. Egyik- másik asztalnál már nótára is gyujtottak. Ennyi élvezetet csak megengedhet magának egy hónapban egyszer az a dolgoz bányász, a ki családjával vidám órákat oly ritkán tölthet. És ezt a szép mulatságot, üdítő pihenést is megzavarta három jó madár, kiknek duhajkodása, csend és rendhárító kötekedése már ismeretes. Ez a három Heisler testvér, Péter, Jakab és Károly, alig tette be a lábát a Tutte vendéglőjébe, azonnal megzavarták a csendet és békét. Heisler Péter egy másik asztalnál időzött vendéget minden ok nélkül orozva megütött. A vendéglős közbelépett s felhívta távozásra a kötekedőt, mire ez Tuttéra rohant, a fejét tünetlenül ütötte, úgy hogy azt elborította a vér, majd Tuttenét ütlegelte két testvére segítségével. A többi vendégek azután megragadták a három verekedőt s kilökték a teremből, mire azok kövekkel, sörs üvegekkel beverték az ablakokat, majd ismét behatoltak s összetörték a székeket, asztalokat, üvegeket, petroleumlámpát s mindent, mi eléjük akadt s üttöttek, verték a rémületükben menekült vendégeket, kiknek egy része az utcára, más része a kerítésen át a szabadtérre s néhány pedig a vendéglős és családjával a vendéglősnek különépületben lévő lakására menekült. Midőn az ivóteremben senki sem volt és ott mindent összetörték, akkor szitkozódva s fenyegetőzve ostromolták a vendéglős magánlakásának bezárt ajtaját s addig döngögték hatalmas kövekkel, míg annak egy-negyed nagyságú részét bezúzták. Ekkor a nyilvános valóságos közpör röptül be s a belnévő nők és gyermekek jajveszékelve húzódtak menhelyekre s rémületüket fokozta a féktelenkedők azon fenyegetése, hogy a belnévőket mind legyilkolják, valamennyit agyon verik. Tutte elővette vadászfegyverét s rákiáltott a betörőkre, hogy távozzanak, küllimbeu leloví őket, mire azok még nagyobb dühvel döngögték s feszegették az ajtót, melynek zára már engedett. Ekkor Tutte egy szalonkasörrel töltött patronnal a szoba sarkának célozva lött az ajtó mellé húzóda. A támadók erre sem tágtottak. Ismét figyelmeztette őket, de nem használt semmit. Halálra rémülten könyörögtek a szobába menekültek Tuttenak, hogy löjjen ki az ajtón, de ő az előbbeni irányban lefele lött. Ebben a pillanatban betörték az ajtót s az apró srétek egy része a berohant Heisler Péter lábát érte, ki azonnal leroskadott. A másik két testvér nem mert belépni s fenyegető állást foglalva kívül maradtak az ajtón, majd felemelték testvérüket, s magukkal vitték. Ezzel vége volt a botrányos támadásnak, melynek hogy komolyabb vége nem lett, csak Tutte József higgadsága s önmérsékletének köszönhető. A legbotrányosabb az egész botrányos ügyben, hogy a község belterületén két óránál tovább tartó ilyen skandalum történhetik a nélkül, hogy valaki a halálra rémült szorongatottak segítségére jönné. És ez Petrosényben történt f. hó. 21-én. esti 9 órától 11 óráig, tehát még oly időben, midőn — fizetés nap lévén — a népforgalom élénk volt és a Tutte vendéglőjéből elmenekültek minden irányban segítség után futkostak. Heisler Péter sérülése könnyű. Tutte kára a neki vadult bányamunkások rombolása folytán 40-50 frt. azon felül az italokért nem fizettek a szétfutott vendégek.

— **A tanfelügyelők házassága.** Messziről szinte komikusnak látszik az, hogy a miniszter külön rendeletet kénytelen kiadni a tanfelügyelők házasságára vonatkozólag. A tanfelügyelőkkel sokszor megtörtént, hogy tanítónőket vettek feleségül. Ez még nem lett volna baj, s csak akkor vált kellemetlenné, amikor a tanfelügyelőné s férje kerületében tanított. Milyen viszony képzelhető p. u. a tanfelügyelőné és a többi tanítónők között. A nagyságos tanítónő nem érezné e magát magasabban állónak a többinél. Feltehető e hogy a kir. tanfelügyelő a neje osztályában mindent nem a

legjobbnak s a legszebb rendben találna, a vagy válás esetén nem e ennek az ellenkezőjét konstalálna. Szóval a kir tanfelügyelő és a tanítónő közötti viszony természetéből kiindulva, Wllassics miniszter most egy tollvonnással végét szakította ennek a furesa helyzetnek s elrendelte, hogy tanfelügyelők feleségei nem tarthatják meg tanítónői állásukat férjük területében. Hogy az illető nagyságos asszonynak tetszik-e majd ez a rendelet, az kérdés. De hogy a becsületes ellenőrség szempontjából szükség volt rá, annyi bizonyos. Részünkről még azt sem helyeselhetjük, hogy az igazgató tanítónak a neje tanítónő legyen ott hol férje végzi az igazgatói teendőket. Ez szintén a férj és feleség közötti viszony természetes folyamánya.

— **Népesedési adatok.** Az elmúlt 1899. évben született Petrosényben 253 gyermek s meghalt 137 egyén, házassági frigyre lépett 66 pár. A livazényi anyakönyvi kerületben pedig született 171 gyermek, meghalt 78 egyén és házasságok kötött 25 pár. A születés és halálózási arány felette örvendetes, ami a Zsilvölgy közegészségi viszonyait előnyösen tünteti fel. A házasságkötések száma szintén örvendetes arányt tüntet fel s azt igazolja, hogy az ugy nevezett vadházasságok esőkennek.

— **Karamból.** Vulkánban folyó hó 26-án esti 8 órahor 6 szénszállító kocsí, valószínűleg a váltóór vigyázatlanságából helytelen vágányra löketett, s így a Lupényból esti 7 órakor visszazinduló vonat félrelökte s felfordította a szenes kocsikat, minek következtén fennakadt a közlekedés elannyira, hogy csak éjjélkor ért (8 óra 40 perc helyett) a személyvonat Petrosénybe. A vulkáni bányavállalat emberei és a Petrosényből szállított emberek — pár százan — lázas sietséggel dolgoztak a közlekedési akadály elhárításán s az utasok dideregve, unatkozva mérgelődtek jobra—balra járkálva a pályaudvaron. Jellemző eset, hogy az utasok egyike — bele nyugodva sorsába — a vasuti főnökötől egy játszma kártyát kért, hogy ily módon unalmát elűzze. — A vasuti baleset, pár óra mulva elhárított, de a vasuti főnök, mert egy tuezadt kártyát sem tudott előteremteni, örökös ellenséget szerzett magának.

— **Merisori bíró.** Szép kitüntetés az, ha a falu népe a saját kebeléből valakit bizalmával megtisztel s a hasonlók között elsővé tesz, kezébe adja a bírói pálczát, hogy a községi belkormányzatot a törvény korlátai között vezesse. Ezzel a szép joggal szemben — természetesen — kötelességei vannak a községi bírónak, de ezt — ugy látszik — Rusz Juon merisori bíró nem teljesítette esküvel fogadott hűséggel, mert Janza Vazul járási szolgabíró folyó hó 17-én a pénzkezelés körül oly mérvű helytelenséget, sőt hiányt is tapasztalt, hogy a bíró állásától azonnal felfüggesztette, ellenne a fegyelmi eljárást folyamatba tette s a helyettesítést f. hó 23-ára tűzte ki, mely a legszebb rendben ugyanesak a szolgabíró vezetése alatt meg is ejtetett. Szép számu közönség fogadta s üdvözölte Janza Vazul szolgabírót s választási elnököt és elismeréssel adózott erődes, de igazságos eljárásáért, miből joggal és alaposan következtethető, hogy a felfüggesztett bíró nem állott valami nagy kegyben a nép előtt s örültek, hogy megszabadulhattak tőle. Az eddig kiderített hiány fedezetet talált a bíróvagyonával s így a köz, vagy egyesek károsodást nem szenvednek.

— **Dühödt elbmarás.** E hó 22-én egy veszett kutya tartotta izgatottságban Aninosza és Derenyésd lakóseit. A dühödt állat megmart több kutyát s fájdalom még Aninaszán egy fiatal asszonyt is Derenyésden egy fiút is. Az ebet Aninoszán lebunkozták és a sodronypályán beküldték Petrosénybe egy zsákba kötve. Az osztályozóműtől egy fiuval elküldték a szolgabírói hivatalhoz, kitől, midőn a levelet átadta kérdették, hogy mit hozott, azt felelte: „Nem tudom mi van a zsákban.” Midőn megtudta hogy mit hozott, ledobta a hátáról a zsákot s erősen fogadkozott, hogy ha tudta volna, semmi kinsért be nem hozta volna. A szakértői vizsgálat konstatalta, hogy a kutya csakugyan dühödt volt, mindazon által a fejét felküldték az állami bakteriológiai intézethez s a megmart asszonyt szópós kis gyermekével együtt és a megmart fiút a főszolgabíróság azonnal Búdapestre szállította a Högyes-féle Pasteur intézetbe beoltás, gyógykezelés végett. Megható volt a szerencsétlen anya javjeszékése, ki nem maga miatt, hanem kisdede életeért remegött. Ezen eset folytán a járási főszolgabíró, szigorú zárlatot rendelt a kutyákra nézve s a szájkosár nélkül talált ebeket a gyepmester összefogdossa. Ezen erőlesen végrehajtott intézkedésnek van is foganatja s most nem hemzsegne a kutyák az utcázakon, köztereken, vendéglők és kávéházakban. Bizony,

helyén volna, hogy ez máskor is így legyen, vagy is, hogy az ebtartási szabályrendelet intézkedése fogantossitátnék akkor is, midőn ily szomorú esetek arra különös indokul nem szolgálnak.

— **A vonat elgázolta.** Folyó hó 22-én d. u. 5 óra 10 perczkor Piski felé indult személyvonat a Boli barlang és Petrosény között elgázolt egy embert, kinek mind a két lábát levágták s fejét szétroncsolták a ke-rokek. Ranz pályaór látta — midőn a vaspálya és a kocsint keresztezésénél az előírt jelzést elhelyezte — a kocsí uton mellette elhaladni s annyit tud róla, hogy Józskának hívták, hogy nagyvott hallott, hogy köfejtő munkás volt és hogy nem volt részeg. Nem messzire hunakta a kocsí uton s felment a pályatestre s ott a robogó vonat agyongázolta. Öngyilkos volt-e? vagy nem hallván a robogó vonat zaját — gép ütötte le — az nem tudható, se kiletét a rendőri nyomozás és fenytő bírósági vizsgálat ki nem derithette, azt azonban konstatalta, hogy a vonat személyzetet, vagy a pályaoírt mulasztás, illetve vétkes vigyázatlanság vádja nem terhelheti.

— **Az utczaí lámpák világítása ellen felszólalás** küldetett be hozzánk a közönség köréből, melyben jelezve van, hogy olykor-olykor, már 4 óra előtt felgyujtatnak a lámpák, de 10 óra előtt már rendszerint egyptomi sötétség van Petrosényben, haesak a hold meg nem szán bennünket. Ez mind igaz, de mi már számtalanszorszóvátettük s falra borsot hányni ninesen kedvünk. A panasz szöszertni közlésének pedig, csak az lenne az eredménye.

— **Betörés fényes nappal.** Hogy milyen mérvet ölt Petrosényben az ország minden részéből, sőt a külföldről is idevetődő dologkerülő vakmerő szemtelensége, eléggé bizonyítja azon tény is, hogy f. hó 22-én, egy ép s erőteljes csavargó behatolt Nagy Miklós iskolaigazgató lakásába akkor, midőn a szobaaíjtó kulesa kívülről ráfordítva, az igazgató a szomszéd tanteremben, a takarítónő az udvaron s az iskola udvarban pár száz gyermek volt. A gaz csavargó, egy felső kabátot leemelt s azzal tovább akart állni, de Bigyiga Péterné — a takarítónő — üldözöbe vette s midőn a tolvaj látta, hogy ninesen menekvés, eldobta a kabátot s eltiúnt nyomtalanul. Bizony-bizony ideje volna már az ilyen veszedelmes csavargókat öngazolásra szorítani és a foglalkozás nélkülieket eltölonczoltatni.

— **Eltemette a szén.** Jobb módú családból származott, hajdan jobb napokat is élt Fekete Elek (álnéven Alexa Juonn), de balvégzete annyira alásílyesztette, — a minék maga is nagy részben oka volt —, hogy mint bányamunkás, lent, mélyen a föld alatt dolgozva kereste meg a betevő falatot. Ezt a szerencsétlen embert, oda lent az Aninoszai bányában a leomlott széntömeg eltemette s csak holttestét hozták ki a napfényre, hogy azután a földalatti öröksötéségben vegyüljenek hamvai a földporával. A rendőri nyomozást f. hó 24-én Janza V. szolgabíró megejtette, erélyes vizsgálatot tartva a szerencsétlenség okának kiderítése végett, s hivatalosan megállapította, hogy az illetőnek halálát a saját vigyázatlansága okozta és vétkes könnyelműség, avagy a köteles elővigyázati intézkedések elmulasztásának vádja, senkit sem terhel.

— **Elgázolás.** Gyorshajtás közben Györke Ferenc kocsisa, vétkes vigyázatlanságból Petrosény főutczáján egy szegény napzamosnót elgázoltatott, minek folytán a szerencsétlen asszony a derekán és több testrészein súlyos sérüléseket szenvedett. Az eset bejelentetett a főszolgabíróságnak és a bünyfenytő bírósághoz.

— **Dynamittal** szokták a bányákban a széntömegeket robbantani. Midőn a kanocozot meggyújtják; félre huzódnak s ügyelnek arra, hogy senki addig közel ne menjen, míg a dynamit fel nem robbant. Így történt ez f. hó 23-án hajnalban is a nyugoti bányában, azonban Sára György 18 éves, petrillai illetőségű csillért nem figyelmeztették s ő szokása szerint, egész nyugodtan rakta a szenet a csillérekbe, midőn a közelben felrobant a dynamit s a szerencsétlen ifjút 4 meternyre eldobta a roppant légnyomás s bár nem életveszélyes, de súlyos sérüléseket szenvedett sőt egyik szemét elvesztette. A vizsgálat azonnal megindított s a szerencsétlenség okozója, vagy okozói minden esetre szigoruan megbüntettetnek.

— **A vizes-dézsák** még mindig alkalmatlankodnak a járdákon. A dézsahölgyeknek tetszik diskurálgatni csoportokba állva s ha a járó — kelők keresztül buknak a vízfordó edényeken. Petrosényben uralkodó sötétségben, a szolgáló népség maliceioezioznus kaczaja szolgáljon vigasztalásul. Többször felszólaltunk már, ez ellen a rendellenesség ellen, de hiába. Legutóbb Simon Balázs helyettes másodbíró erőlesen közbelépett s le-

zavarta a csoportosult mosogató nymphákat s eltávolította őket valamint esebreiket a járdáról. Nem esekély kellemetlenséget okozott ez neki, de a közönség minden esetre elismeréssel van közbelépéseért. Ideje volna már hogy ez a megbotzánkóztató állapot valahára megszűntessék.

— **Lövizsgálat.** A petrosényi löállomány, állategészségügyi szempontból február hó 6-án meg fog vizsgálatni, mire a lovak tulajdonosait ezuton is figyelmzettjük.

— **A rubrika humora.** A kapuvári szolgabíróság-hoz érkezett halottvizsgálati bizonyítványok egyikének következő a kivonata: A meghalt vezeték és keresztnéve: N. N. leányo az öntisen. A meghalt állása vagy foglalkozása: Löeset a pagvándlirul Bal felül megvan a szuzsódás a bőr is lemet. Lakása: Jobbfelül a Fülötövön is a melin is. Születési helye: a Hátán és odalvást vörös és hutul a térdnél iz mindakétónél is vöröseb, vallása R. K. likus.

— **„A Kis-Hirdetések”** rovatában gyakran olvashatunk érdekes apróságokat. A „Regaeli Ujság” f. hó 24-iki számában is érdekes ajánlkozás olvasható, mely így szól: „Egy tisztességes házaspár állást keres helyben, vagy vidéken. A férj *énas* neje pedig *seobalány*. Czim a kiadóhivatalban.

Aroniádák.

Sokan orrolnak reám azért, mert megmondom az igazat. Én nem bánom, ha betörök is a fejemet, de a mi nem járja, azt én nem tűrhetem, — pontkum.

Hát igazság az, hogy még a kutyákkal szemben sem egyformán járnak el. Ki van dobolva, hogy a kóbor ebek összefogdostatnak, ha szájkosár nélkül esatangolnak. És az urak kutyái még szapadon esatangolnak esténként az utezákön és az udvarokban. Ezeket respektálja még a sintér is.

Egy-két napig ugy eltűntek a dobolás után az ebek, mint ősszel a feeskék — észrevétlenül de néhány nap mulva éppen ugy kezdenek feltűnedezni, mint tavasszal a feeskék — szintén észrevétlenül.

Azt beszélük, hogy 100 ftban állapították meg a községi rendőrök évi javadalmazását. Mindenütt emelik a tisztí fizetéseket, még a delegációban is, hát akkor Petrosény frontot csináljon az áramlatnak. Ez tüntetés volna.

Aztán meg elképzelhető e hogy egy családös ember — még ha rendőr is —, képes volna évi 100 ftból megélni.

A hajdani falusi bíró, midőn kérdették hogy mi a fizetése, — azt mondta hogy: évi 20 ft, 1 pár uj és 1 pár fejelés-csizma, meg a *böcsület*.

A községi rendőrnél a „böcsületet” nem lehet ugy értékesíteni, azután meg hiába is ígérik azt a rendőrnek ki kel vivni s ha ki vivta, a mellett felkophatik az álla.

Egy béres-gazda meg dicskedve sorolta fel, hogy évi bére 40 ft, egy szekér szalma s, t, h, de a mi a legfőbb: a *szabad lapás*.

Ezt is hiába ígérik meg a rendőröknek, mert nines honnan és és nines mit lopni.

Ha így méltányolják a rendőrök érdemét, akkor nem esoda ha panasz van azok ellen a rendőrök ellen a kik ninesenek, de a kiknek lenni kellene minden,

Aron.

Hasznos tudnivalok.

Zsirfoltok. A zsirfoltok terpentinolajjal, benzinnel, vagy etherrel távolíthatók el a ruhaneműekből, vagy ha a foltra egy esebb benzolt öntve itatos papirossal fehorítjuk s forró vasalóval egy párszor végig simítjuk.

Katrány, vagy kocsikenőcs foltokat előbb benzín, azután spiritusszal dörzsölve:

Anilin-tinta foltokat ammoniás nátrium hiposulfidoldattal:

Tintafoltokat oxalsav és stanno chlorid oldattal, színes szöveteknél pedig, előbb higeczetssávvál azután nátrium hiposul fid porral bedörzsölve távolíthatunk el legkönnyeben.

Vörösbőr és gyümöcsfoltokat eltávolíthatjuk a fehérneműekből, ha a foltokat vízzel megnedvesítve, égő kén fölé oda tartjuk, vagy meleg chlorvízzel s azután szappanos, vagy szódás vízzel kimossuk. Chlor helyett ammoniakot is használhatunk.

Márvány, vagy gipsz szobrokat a levegő és víz hatása ellen megvédehetjük, ha 2 rész fehér viaszt 8 rész terpentín olajjal jól összekeverünk s a jól megmelegített folyadékot finom ecsettel a szoborra vékonyan felkenjük.

Az olajos üvegeket s edényeket meleg vízzel és hamuval, vagy meleg lúggal tisztíthatjuk meg. Olyan edények tisztítására, melyekben petroleum, vagy zsírolaj volt, legalkalmasabb a nátronlúg.

Zsír-foltot a papírosból, vagy színét könnyen hagyó kelméből gyorsan eltávolíthatjuk, ha égetett magnéziából és benzinből kemény tészta készitünk és azt a foltra tapasztjuk s midőn e keverék megszárad, azt óvatosan leválasztjuk.

GSARNOK.

Szomoruan szól.

*Szomoruan szól a falu harangja,
A vidéken a legszebb lányt siratja;
Kinek szíve oly igazán szeretett;
Meg esalatra, fűdalmába megrepedt.*

*Most kísérik a nyugalom helyére,
Az van írva a koporsó fedélre:
„Lányok! Lányok! ha majd ti is szerettek:
Elhagytok sírhalmomra néztek!”*

K. S.-né.

Ö t l e t e k.

— Stettenheim. —

A papagáj bizonyára azt képzei, hogy az ember mindent utána fecseg,

*

Vannak emberek, a kiknél nem tudom felfogni, hogy néha önmagukkal beszélnek.

*

Furesa, hogy a föld sivár és üres volt, mielőtt az emberek megszülettek volna.

*

Igen sokszor megtörtént már, hogy az emberek nagy kő esett le a szívére — a lábára.

*

Ismerek embereket, a kik sokszor elvesztik fejüket és félek, hogy egyszer egy ilyen fejet megtalálok.

*

Ellensége vagyok a tudásnak, s azért nem szeretem, ha a majmokat gígerliknek nevezik.

*

A tantième sok színpadi műnek az anyja.

==

SZERKESZTŐI IZENETEK.

→←

Három levél írójának. Helyben. Névtelen levelekre s ismeretlen kézi íratokra nem reflektálhatunk.

A közlemény jelen alakjában, nem adható ki, — hiányzik az elbeszélés formai kelléke.

U. B. Petrosény. „Dühödt-kutya,” vagy „veszett-kutya” mind egy kutya; mind a két kifejezés egyet jelent.

Ez a szó: veszett, „megvész” igekötővel ellátott igéből származó múltidő melléknévi igenév; ennél fogva feltétlenül így írandó: „veszett”, tehát két „ti”-vel és nem úgy hogy „veszedt.”

Az igéből „n” végzettel származó szó, főnévi igenév pl: járni, kérni, veszni, énekelni stb.

Az igéből származó és **ó, ő** vagy **(t) tt,** vagy **andó, endő** végzetű melléneveket melléknévi igeneveknek nevezzük.

Az **ó, ő-n** végződők, jelen időre vonatkoznak, pl: járó, kérő vesző, éneklő stb.

A **t-n, (tt)** végződő melléknévi igenevek múlt időre vonatkoznak, pl: **járt** út, **kért** segély, **veszett** kutya, **el-énekelt** dal stb.

Az **andó, endő** végzetű melléknévi igenevek a jövő időre vonatkoznak, pl: **járando** fizetés, **kérendő** segély, **veszendő** állat stb.

Tehát ez a szó „veszett” áll „vesz” ige-tőből „e” segédhangzóból és „tt” multidőre vonatkozó melléknévi igenév képzőből.

Hasonló kérdésre szívesen felelünk, így tisztázodnak a fogalmak s éppen azért készséggel helyt adunk az ellenvélemény nyilvánításának is.

==

Szám 50—1900.

II.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Hunyadvármegye területén levő s alább csoportosított törvényhatósági közutakon 1900, 1901, 1902, 1903 és 1904. években eszközrendő kavicsszállítás biztosítása végett a **folyó 1900. évi február hó 17-én**, a hunyadvármegyei államépítészeti hivatal helyiségében zárt írásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás tartatik.

- 1-ső csoport: a déva-harói és bereksző-nagyági utak.
- 2-ik csoport: a bezsán-boicza-valisarai ut.
- 3-ik csoport: a szántóhalma-vajda-hunyadi; a cserna-keresztur-nagybarcsa-szent-andrási; a piski-telep-dédács-aranyi és a piski-telepi vasuti állomáshoz vezető utak.
- 4-ik csoport: a zám-bursuk-dobrai; a dobra-roskányi; a dobrai állomáshoz vezető ut; a dobra-sztréttye-guraszáda; és a laszói állomáshoz vezető utak.
- 5-ik csoport: a bursuk-maros-illye-bezsáni; maros-illyétől a révig vezető ut és a maros-illyei indóházhoz vezető ut, továbbá a branyicskai indóházhoz vezető ut.
- 6-ik csoport: a maros-solymos-algyógyi ut.
- 7-ik csoport: az algyógy-nagyalmási és szászváros-gyalmár-algyógyi utak.
- 8-ik csoport: a vorcza-viszkai ut.
- 9-ik csoport: a szászváros-ujsebeshelyi; a kasztó-kosztési; az alkenyér-kudzsiri és a szászvárosi indóházhoz vezető utak.
- 10-ik csoport: a vajda-hunyad-zykfalva-sztrigyszent-györgyi ut.
- 11-ik csoport: a livazény-lupény-hobiczony-urikányi ut; az iszkronyi állomáshoz és a vulkányi állomáshoz vezető utak.
- 12-ik csoport: a hátszeg-demsus-steji és a vajda-hunya-hátszegi utak.
- 13-ik csoport: a magyar-bretttye-sztrigy-szent-györgy-tordosi és a tormási-lozsádi utak.

14-ik csoport: az óralja-boldogfalva-malomvizi; a hátszeg-vámamargai és a hátszegi állomáshoz vezető utak.

15-ik csoport: a brád-körösbánya-nagyhalmági ut.

16-ik csoport: a felső-szálláspatak-bajesdi és a krivádiai állomáshoz vezető utak.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy szóban forgó kavicsszállítások elvállalására vonatkozó ajánlataikat fennnevezett államépítészeti hivatalhoz czimezve legkésőbb a **kitűzött tárgyalási nap d. e. 10 órájáig** nyújtsák be. A később érkezett ajánlatok, valamint általában a bármikor beérkezett táviratok figyelembe vétetni nem fognak.

Az öt pecséttel zárt ajánlatok borítékán a címzésen kívül világosan kiírandó a csoport száma, melyre az ajánlat vonatkozik.

Minden egyes csoportra külön ajánlatok nyújtandók be.

Az ajánlatok az államépítészeti hivatalban beszerezhető ajánlati és felosztási kimutatási minta szerint teendők meg.

A bánatpénznek a tárgyalásnál alapul szolgáló felosztási kimutatásban kitett mennyiség után az ajánlattevő által ígért árak összegének legalább 5%-át kell kitenni. A bánatpénzek az ajánlatokhoz csatolandók.

A benyújtott ajánlatok vissza nem vonhatók, s mindegyik ajánlattevő ajánlatának beadásától számított hat hétig kötelezettségben marad.

Ugy az ajánlat, mint a hozzá mellékelte felosztási kimutatás, szabályszerű belyeggel látandó el. s mindkettő az ajánlattevő által aláírandó.

A tett ajánlat az illető vállaalkozóra nézve azonnal, a vármegyére nézve pedig csak azon naptól fogva kötelező, a mikor a vármegye alispánja által elfogadtatik.

A kavicsszállításra vonatkozó felosztási kimutatás és részletes feltételek alólírott kir. építészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Déván, 1900. január hó 20-án.

A hunyadvármegyei kir. államépítészeti hivatal.